

◆ ADRIANA LEONESCU

S-a discutat foarte mult în această stagiune despre dramaturgia originală. S-au făcut observații severe, dintre care multe sînt fundamentate. Cu toate acestea, mie mi se pare că în piesele care au fost jucate mai recent putem descoperi simbulrele unor modalități dramatice promițătoare, germenle unor structuri dramaturgice pe care se va sprijini literatura teatrală de mîine. Aceste făgăduieli cuprinse în niște piese mai recente ne dau temeiul să privim cu încredere dezvoltarea dramaturgiei, să așteptăm realizările noi, cu convingerea că îndemnurile cuprinse în documentele întîlnirii dintre conducerea de partid și de stat și oamenii de cultură și artă se vor concretiza în victorii artistice sigure. Anumite piese care dau libertate fanteziei spectatorului, solicită judecata morală a fiecăruia, încep să se apropie de acele creații care marchează un salt aproape în toate artele românești — în poezie, în pictură, în proză. Există aici un drum care se conturează. Este drumul unei dramaturgii active, care a renunțat să fie doar descriptivă, să illustreze doar anumite adevăruri larg cunoscute și a început să-și caute expresia dinamică într-un raport viu cu publicul, într-un fel de dialog neînterupt cu sala. O făgăduială mi se pare și tendința unor dramaturgi de a intra în competiție cu dramaturgia contemporană din lume, nu numai prin punctele de vedere pe care le expun, dar și prin calitatea formelor de expresie. În asemenea încercări, deocamdată aflate la primii pași, văd chezașia unei literaturi teatrale cu conținut social bogat și nou, cu o funcție educativă foarte puternică. Și trebuie să spun că este mult mai ușor și mai stimulator să lucrezi asupra unor texte care cuprind asemenea ambiții. Aș vorbi doar despre două din piesele asupra cărora am lucrat de curînd: *Nu sînt Turnul Eiffel* de Ecaterina Oproiu și *Cu tot soarele pe masă* de Dan Tărchilă. Amîndouă piesele au stîngăcii, șovăieli, nu-și definesc foarte clar, pînă la capăt, conflictul. Cu toate acestea, fiecare din ele caută să dea un răspuns — optimist, dar nu idilic; ferm, dar nu simplist — unor întrebări care se fac adeseori auzite și în piesele străine pe care le jucăm. Cea de-a doua piesă va fi cuplată în spectacol cu o lucrare similar construită de Schisgal, *Dactilografii*. În felul acesta, puse față în față, istoriile unor cupluri de-a lungul întregii lor vieți vor demonstra clar deosebiri dintre drumurile pe care evoluează destinul individului în două lumi diferite. Aceste piese românești sînt pasionante ca material de lucru pentru că ele nu închid ideea într-o formă statică și definitivă, ci încearcă să dezvolte pe scenă mersul gîndului, sugerează trecerea timpului, mișcarea vieții. Este emoționant să întîlnești un asemenea text, și cînd îl lucrezi și cînd îl urmărești din sală.

HORIA LOVINESCU

Autorii dramatici trebuie să scrie bine. În sfîrșit, a venit timpul să se țină de promisiuni. Nu există nici un fel de obstacol în calea autorilor. Dacă nu se realizează trecerea, de care e nevoie, spre o dramaturgie majoră contemporană, numai noi sîntem de vină. Asta nu înseamnă că directorii de teatre nu pot face mai mult pentru dramaturgie. Repet, trebuie crescuți noi autori dramatici, trebuie ușurată intrarea lor în teatru. Or, majoritatea tinerilor care scriu pentru scenă, sau nu sînt destul de copti pentru a aduce opere finite, sau nu au izbutit încă să-și definească limpede capacitățile, sau nu sînt deloc interesați de modalitățile dramatice obișnuite. Am impresia că, psihologic, tînărul autor dramatic încă necunoscut diferă mult de autorul care s-a impus. Pentru a facilita drumul debutanților trebuie să ne obișnuim cu ideea că ei văd lumea și teatrul altfel decît noi. Ca în pictura modernă și în muzica de astăzi, ei tind spre opera de improvizație, de intuire rapidă a unor modalități esențiale, sau presupus esențiale. Mi se pare că directorii